

Introducció

La diplomatura de Relacions Laborals està inclosa en el programa d'avaluació institucional de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya del 1999. Tot i així, els resultats d'aquesta avaluació es publiquen a l'Informe 2001, i no pas a l'anterior, perquè el procés d'avaluació es va iniciar l'any 2000.

Així, la fase d'avaluació interna va començar amb la constitució del comitè intern i va acabar amb el lliurament de l'informe intern el mes de juliol de 2000. En el comitè intern hi havia una adequada representació de professors, alumnes i personal d'administració i serveis.

El comitè extern va visitar la unitat avaluada durant el mes de novembre de 2000 i va lliurar l'informe extern el mes de desembre. En el comitè extern hi havia un professor d'una altra universitat, un professional i un expert en processos d'avaluació.

En general, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i en un clima de col·laboració entre ambdós comitès.

Context institucional

L'ensenyament de Relacions Laborals s'imparteix a la Facultat de Ciències Jurídiques, juntament amb el de Dret. Ambdós ensenyaments es van iniciar amb la creació de la URV i, a partir del curs 2001-2002, s'imparteixen també Treball Social i Ciències del Treball. Al Vendrell hi ha l'Escola Universitària de Relacions Laborals Santa Maria Maris, centre adscrit a la URV, que també ofereix aquest estudi. A Catalunya, excepte la UPC i la UdG, totes les universitats públiques ofereixen aquesta titulació. L'ensenyament actual s'imparteix des del curs 1992-1993, tot i que prové, amb modificacions substancials, de l'antiga Escola de Graduats Socials de Tarragona. Des que es va crear, tant la diplomatura com la mateixa universitat han experimentat un ritme de creixement sostingut.

El context socioeconòmic de la diplomatura consta d'un sector industrial consolidat i amb perspectives de creixement, un vigorós sector turístic i, en relació amb aquests dos, un sector de serveis on encaixen la majoria dels diplomats. A més a més, la implantació de la llicenciatura de segon cicle de Ciències del Treball ha obert noves perspectives al centre.

Segons una enquesta realitzada als graduats, un nombre significatiu de diplomats va trobar feina durant els primers sis mesos després d'acabar la carrera. Una mica més de la tercera part ha obtingut una feina vinculada a la titulació, però la meitat manifesta que treballa en tasques que no estan relacionades directament amb la formació rebuda. La mateixa enquesta revela que gairebé la meitat dels diplomats compaginava estudis i treball durant la carrera.

El comitè extern ha destacat el bon clima en què es desenvolupa l'activitat docent i de gestió, així com l'interès i la implicació de l'equip directiu del centre.

Taula 1. Dades generals de la URV. Curs 1999-2000

	Relacions Laborals, URV
Alumnes de l'ensenyament	1.028
Alumnes de l'ensenyament a tot Catalunya	4.488
Alumnes totals matriculats a la URV	11.737
Alumnes de cicle curt a la URV	5.838
Percentatge d'alumnes de la titulació respecte dels alumnes totals de la URV	8,7%
Percentatge d'alumnes de la titulació respecte dels alumnes totals de cicle curt de la URV	18%
Percentatge d'alumnes respecte del total d'alumnes de la titulació a Catalunya	23%

L'accés a l'estudi

Les principals vies d'accés a l'ensenyament (dades del curs 1998-1999) són les PAU (47%) i l'FP (26%). L'accés per a majors de 25 anys i a través d'altres ensenyaments componen el 27% restant. La nota de tall es manté estable amb un valor de 5. En general, els alumnes que provenen de l'FP tenen unes qualificacions més altes. A ambdues vies s'observa una lleugera tendència a l'augment de les notes, però encara hi ha un nombre considerable d'alumnes amb una nota d'entrada entre 5 i 6, per les vies de PAU i FP. Gairebé el 70% dels alumnes de l'ensenyament són dones (dada del curs 1998-1999). La diplomatura de Relacions Laborals és el desè ensenyament més demanat a Catalunya, amb més de 5.400 sol·licituds en el total de preferències (dada de l'any 2000).

L'oferta de places de l'ensenyament s'ha reduït en gairebé el 40% i ha passat de les 320 el curs 1998-1999 a les 290 actuals, fruit de la davallada en la demanda i de l'augment de l'oferta d'estudis relacionats amb les ciències socials.

La Facultat realitza sessions informatives adreçades als alumnes sobre sortides professionals. Tot i així, s'ha detectat la necessitat d'ampliar la informació a l'abast dels alumnes, tant de qüestions relatives al funcionament del centre com als aspectes acadèmics. El comitè extern destaca positivament la tutela que fa la Secretaria de la Facultat en el procés d'automatricula.

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació. Curs 1999-2000

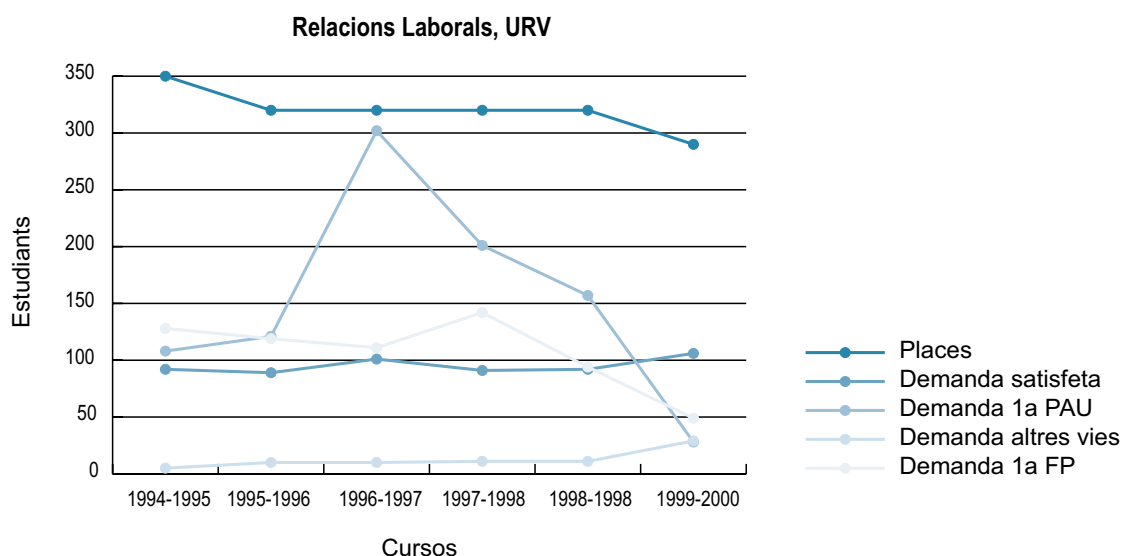
Titulació	Places ofertes*	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda satisfeta global
				PAU	FP	
Relacions Laborals, URV	290	106	0,4	28	49	225

* Places ofertes a Catalunya: 1.100
Demanda en 1a opció a Catalunya: 1.222

Taula 3. Notes de tall. Evolució 1995-2000

Titulació	Via d'accés PAU				
	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000
Relacions Laborals, URV	5,07	5,12	5	5	5

Nota de tall equivalent. Curs 1999-2000: 5,19

Taula 4. Distribució dels alumnes de 1r curs per notes i vies d'accés

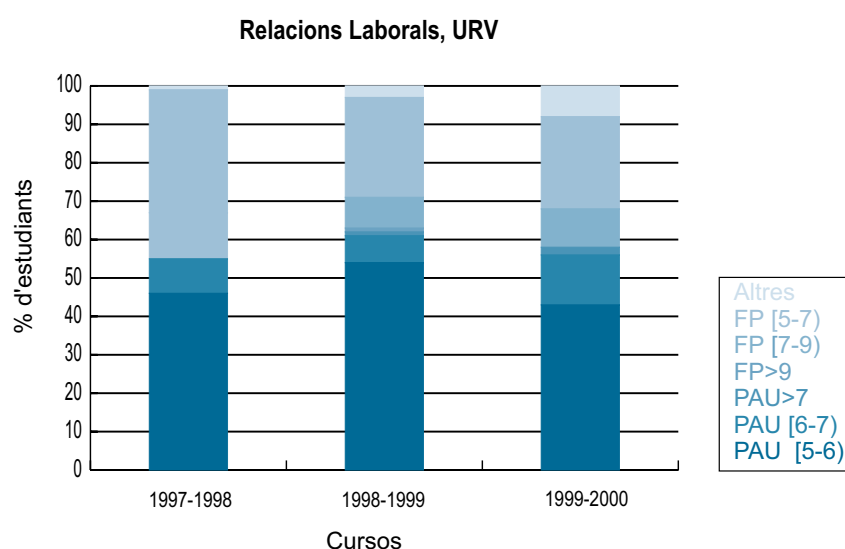
Titulació	Via d'accés PAU								
	Curs 1997-1998			Curs 1998-1998			Curs 1997-1998		
	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7
Relacions Laborals, URV	46%	9%	0%	54%	7%	1%	43%	13%	2%

La suma de la distribució d'alumnes d'accés via PAU per a cada curs ha de sumar el 100%. Si això no passa, la diferència fins el 100% correspon als alumnes que han accedit a la titulació per altres vies.

Taula 4 bis. Distribució dels alumnes de 1r curs per notes i vies d'accés

Titulació	Via d'accés FP								
	Curs 1997-1998			Curs 1998-1998			Curs 1997-1998		
	[5-7]	[7-9]	>9	[5-7]	[7-9]	>9	[5-7]	[7-9]	>9
Relacions Laborals, URV	32%	12%	0%	62%	19%	3%	48%	20%	0%

La suma de la distribució d'alumnes d'accés via FP per a cada curs ha de sumar el 100%. Si això no passa, la diferència fins el 100% correspon als alumnes que han accedit a la titulació per altres vies.

Fites, objectius i planificació

A part de la definició genèrica de les directrius generals del títol (BOE de 8 de maig de 1996), "proporcionar una formació adequada en les bases teòriques i en les tècniques de l'organització del treball i de la gestió del personal, així com de l'ordenació jurídica del treball i la Seguretat Social", la Facultat i el comitè extern reconeixen la necessitat de perfilar i concretar les fites i els objectius.

El comitè extern considera que, tot i l'existència d'objectius plurals, manca una formulació més concreta d'aquests objectius que incideixi no tan sols en l'àmbit empresarial i dels recursos humans, sinó també en l'àmbit tecnicojurídic, per mitjà de l'exercici lliure de la professió. Aquesta definició representarà una diferenciació positiva per a la diplomatura en el context del sistema universitari català. D'altra banda, també recomana establir els mecanismes adequats per a l'avaluació, l'assoliment i la revisió de les fites i els objectius, aprofitant el procés de planificació estratègica de la mateixa URV. En aquest sentit, el comitè extern aconsella que es facin més accions informatives per donar a conèixer els objectius de l'ensenyament als alumnes nous.

El programa de formació

El pla d'estudis actual va començar a aplicar-se el curs 1995-1996 i té un volum global de 190,5 crèdits, repartits al llarg dels tres cursos acadèmics. Destaca com a punt fort de l'ensenyament l'adequació entre el perfil específic de la titulació i el perfil formatiu dissenyat en el pla del 1995, més adaptat a l'entorn sociolaboral.

El pla combina assignatures anuals i quadrimestrals, amb una proporció més elevada d'aquestes últimes. Com que es tracta d'un ensenyament de cicle curt, el contingut del pla d'estudis s'ha de condensar en tres cursos i això fa que molts coneixements no es puguin desenvolupar de la forma que seria més convenient. A més a més, també provoca que les possibilitats d'especialització en itineraris formatius siguin molt reduïdes, tot i que la diplomatura ha proposat agrupar algunes matèries optatives amb la finalitat d'orientar els alumnes cap a una certa especialització.

El nombre de crèdits que el pla d'estudis assigna a algunes matèries és insuficient per al desenvolupament adequat dels continguts dels programes i no es correspon amb la importància i el pes específic que tenen en l'exercici professional. El comitè extern recomana, doncs, ajustar el volum dels crèdits segons la importància i l'actualitat de les assignatures.

Els programes de les assignatures es publiquen a la Guia de l'Estudiant, juntament amb informació rellevant sobre la titulació. Tots els programes contenen informació adequada sobre objectius, continguts, bibliografia, mètode d'ensenyament i d'avaluació, etc. Ara bé, caldria que, de les assignatures optatives, també se'n donés aquestes informacions, ja que sovint només queden enunciades.

Es valora positivament l'existència del cap d'àrea, que és el responsable de promoure la docència sobre la base d'un únic programa i de vetllar per la coordinació efectiva entre les diferents assignatures i grups. Tanmateix, el comitè extern ha detectat encavalcaments de continguts entre assignatures que poden impartir-se des de diverses àrees de coneixement.

Taula 5. El programa de formació

	Relacions Laborals, URI
Publicació al BOE	8.5.1996
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	151,5
Teoria	87
Pràctica	64,5
Crèdits optatius	19,5
Crèdits de lliure elecció	19,5
Total	190,5
Grau mínim de practicitat obligatòria	42,6%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	17
Oferta de crèdits optatius propis	70,5
Percentatge de crèdits optatius al pla d'estudis	10%
Relació d'optativitat	3,6
Projecte final de carrera / Pràcticum	No
Pràctiques en empreses	Si

La dimensió pràctica del pla d'estudis representa més del 40% dels crèdits. Cal diferenciar entre les pràctiques internes, en què un grup reduït d'alumnes participa en la realització d'exercicis o de casos pràctics, i les que es fan en empreses. Les pràctiques en empreses són un dels punts forts de l'ensenyament. La Facultat ofereix als alumnes que hi estan interessats la possibilitat de realitzar pràctiques professionals en forma d'assignatura optativa. Aquestes pràctiques es duen a terme en administracions públiques, despatxos professionals i empreses privades durant quatre setmanes, a raó de cinc hores diàries, i en el període d'estiu. Representen un bon complement per a la formació i possibiliten als alumnes un primer contacte amb el món professional i l'opció d'una contractació en el futur. Els alumnes que hi participen se seleccionen segons la nota del seu expedient acadèmic. Tant els alumnes i professors com els tutors de les empreses fan una valoració molt positiva d'aquestes pràctiques. Amb tot, els alumnes es queixen del nombre baix de places disponibles. La diplomatura, coincidint amb l'opinió del comitè extern, vol consolidar les pràctiques en empreses amb la creació d'un tutor-coordinador i ampliar-ne el nombre i la durada.

Desenvolupament de l'ensenyament

Pel que fa a la metodologia docent, s'ha constatat l'ús majoritari de mètodes poc participatius: la lliçó magistral, en les assignatures teòriques, i la lectura i l'anàlisi de casos, en les pràctiques. Els mitjans audiovisuals gairebé no s'utilitzen.

L'ensenyament s'organitza en tres grups per a primer i segon curs i en dos grups per a tercer, amb horaris de matí i tarda. Aquesta distribució resulta molt adequada per a l'elevat col·lectiu d'alumnes que compagina la feina amb els estudis. El comitè extern adverteix que caldria evitar algunes disfuncions que apareixen puntualment, com són els torns de classe que van des de les 8 del matí fins a les 2 de la tarda, o les assignatures que fan tres hores seguides de classe.

Quant a la dimensió dels grups (vegeu la taula 6), tot i que el comitè extern considera que el centre no està massificat, coincideix amb el comitè intern en el fet que seria desitjable disposar de grups menys nombrosos, especialment en determinades assignatures on hi ha molts repetidors.

Taula 6. Distribució d'alumnes a les titulacions. Curs 1998-1999

	Relacions Laborals, URV
Mitjana d'alumnes per grup de 1r curs	
Teoria	117
Pràctica	58
Mitjana d'alumnes de nou ingrés de 1r curs	
Teoria	89
Pràctica	45
Mitjana d'alumnes per grup	
Teoria	126
Pràctica	67
Alumnes totals	1.127
Alumnes equivalents a temps complet	1.047

L'acció tutorial actual es realitza segons la normativa vigent a la URV. Ara bé, tot i el compliment que en fan els professors, l'horari concentrat que tenen els alumnes dificulta que la puguin utilitzar sense haver de perdre hores de classe. Els alumnes reconeixen que, en general, en fan poc ús. La Facultat ha constatat la necessitat de millorar les tutories amb programes d'atenció individualitzada, i el comitè extern recomana reforçar-les (informació docent, acadèmica, orientació, etc.). Cada curs la Facultat realitza sessions informatives sobre les sortides professionals, però, en general, es reclama que es duguin a terme en unes dates més adients.

El mètode més utilitzat per avaluar els alumnes consisteix en la suma de les qualificacions dels treballs pràctics amb la d'un examen escrit sobre els coneixements teòrics de l'assignatura. El comitè extern considera un punt feble de la titulació la manca gairebé total d'exàmens parcials, fins i tot en les assignatures anuals. Hi ha una comissió acadèmica, en la qual participen els alumnes, que fixa i publica amb prou temps les dates dels exàmens. Els alumnes manifesten que els mecanismes de revisió són excessivament complexos.

Tant el comitè intern com l'extern opinen que el rendiment acadèmic dels alumnes és baix. El percentatge d'abandonaments és del 26% per als alumnes que provenen de les PAU i del 24% per a la resta. Pel que fa a la dedicació als estudis, i segons els resultats d'una enquesta feta als alumnes, el 7,6% dels estudiants dedica menys de 5 hores a la setmana a estudiar; una tercera part (el 32,7%) hi dedica entre 5 i 10 hores setmanals; una altra tercera part hi dedica entre 11 i 21 hores, i, finalment, el 25%, més de 21 hores a la setmana.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 1998-1999

Relacions Laborals, URV	
Taxa d'èxit 1r curs	52%
1a convocatòria	52%
2a convocatòria	
Taxa d'èxit 1r cicle	
1a convocatòria	59%
2a convocatòria	55%
Rendiment acadèmic	
1r curs	60%
1r cicle	65%
Mitjana del nombre de titulats (1996-1999)	184
Taxa de graduació	0,62

Professorat

Segons el comitè intern, el perfil de formació del professorat de l'ensenyament és adequat als objectius de la titulació. Ara bé, hi ha un nombre baix de doctors (20%). Es dona, però, una voluntat manifesta d'incrementar aquest percentatge potenciant que els professors es matriculin en cursos de doctorat.

Hi ha un percentatge elevat de professors associats. En determinades àrees de coneixement el professorat adscrit és exclusivament d'aquesta categoria, cosa que, segons el comitè extern, caldria revisar perquè pot incidir negativament en el desenvolupament del Pla docent de la Facultat.

Els mecanismes d'avaluació del professorat en relació amb la docència, les enquestes als alumnes, no han assolit un nivell òptim, tant pel disseny de la mateixa enquesta com per la poca resposta dels alumnes.

Taula 8. Dedicació docent del professorat. Curs 1998-1999

Relacions Laborals, URV	
Professorat ordinari	42,8%
Catedràtics d'universitat	0,7%
Titulars d'universitat	5%
Catedràtics d'escola universitària	0%
Titulars d'escola universitària	37,1%
Associats	47,6%
Altres	9,6%

Instal·lacions

Amb el trasllat a un nou edifici que disposa de tots els serveis necessaris, les condicions de professors, alumnes i personal d'administració i serveis han millorat substancialment. Globalment, les instal·lacions de la Facultat són adequades i suficients. Les aules són àmplies i lluminoses i els professors tenen despatxos equipats.

Destaca positivament la biblioteca, que disposa d'una bona dotació pel que fa a noves tecnologies i connexions, si bé tots dos comitès recomanen l'ampliació dels fons disponibles.

Relacions externes

La titulació manté contactes externs gràcies al programa de pràctiques amb empreses i institucions on els alumnes realitzen les pràctiques externes. A més a més, hi ha contactes amb el Col·legi de Graduats Socials de Tarragona.

En l'àmbit de la recerca, el Departament de Dret manté nombrosos contactes amb altres universitats i institucions.

Recerca

Es valora de manera positiva el potencial de recerca, especialment el del Departament de Dret. Els darrers anys han millorat significativament els recursos materials i econòmics a l'abast dels professors.

El comitè extern valora positivament l'activitat duta a terme, però recomana ampliar el nombre de professors que fan tasques actives d'investigació.